

וַיֹּאסֹף אֹתָם אֶל מִשְׁמֵר שְׁלֹשֶׁת יָמִים. אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזֵר, שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הִלְלוּ לָמָּה? אֵלֶּא שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הִלְלוּ כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים שֶׁל שָׂכָם, שִׁכְתוּב (בראשית לד) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בַּהֲיוֹתָם כְּפָאָבִים.

בַּא רְאָה מַה פְּתוּב בּוּ, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוּ. לְהִרְאוֹת שֶׁהוּא לֹא עָשָׂה כְּמוֹ שֶׁהֵם עָשׂוּ בְּשָׂכָם, שִׁגְרָמוּ לְאֲנָשֵׁי שָׂכָם לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם אֶת זֹאת, סוּד הַבְּרִית, וְאַחַר שֶׁעָשׂוּ הַבְּרִית הַזֹּאת, הִרְגוּ אוֹתָם, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם אֶחָד. וְהוּא מַה פְּתוּב? זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוּ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵת הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרָא, שִׁמַּר הַבְּרִית. וְכָל הַגְּלָגוּל הַזֶּה לֹא הָיָה אֵלֶּא בְּשִׁבְלֵי בְּנֵי־מִצְרַיִם.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אָבֵל אֲשֶׁמִּים אֲנַחְנוּ עַל אָחֵינוּ וְגו'. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו - זֶה שְׁמַעוֹן וְלוֹי, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּרֵאשׁוֹנָה שִׁכְתוּב (שם לו) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלֹמוֹת הַלְזָה בָּא. מַה לְהִלֵּן שְׁמַעוֹן וְלוֹי - אֵף כָּאֵן שְׁמַעוֹן וְלוֹי.

בַּא רְאָה, מִי אִישׁ וּמִי אָחִיו? אֵלֶּא אִישׁ זֶה שְׁמַעוֹן. פְּתוּב כָּאֵן אִישׁ, וְכְתוּב שָׁם (במדבר כה) וְהָיָה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא. מַה לְהִלֵּן מִשְׁמַעוֹן - אֵף כָּאֵן גַּם שְׁמַעוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁחֲזָר בְּתַשׁוּבָה, בְּכַה וְהִתְנַחֵם עַל זֶה, וְאָמַר לְלוֹי אָבֵל אֲשֶׁמִּים אֲנַחְנוּ. עַל כֵּן נִבְּנָה מִזְלוֹ שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁמִּזְלוֹ שֶׁל יוֹסֵף שׁוֹר, שִׁכְתוּב (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וּמִזְלוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן הוּא שׁוֹר.

וְעַל כֵּן וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שְׁמַעוֹן, כְּדִי שְׁלֹא יִקְטָרַג עִם לוֹי, מִשּׁוּם שֶׁשְׁמַעוֹן וְלוֹי, כְּשִׁשְׁנֵיהֶם מִתְחַבְּרִים, יִכּוּלִים לְקַטָּרַג. וַיֹּאסֶר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. הִנֵּה פְּרֻשָׁה, לְעֵינֵיהֶם אָסְרוּ, וְאַחַר

וַיֹּאסֹף אֹתָם אֶל מִשְׁמֵר שְׁלֹשֶׁת יָמִים. אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזֵר, הֲנִי תִלַּת יוֹמִין אֲמַאי.

אֵלֶּא הֲנִי תִלַּת יוֹמִין, לְקַבֵּיל תִּלַּת יוֹמִין דְּשָׂכָם. דְּכְתוּב, (בראשית לד) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בַּהֲיוֹתָם כְּפָאָבִים.

הָא חֲזִי, מַה כְּתוּב בֵּיהּ, וַיֹּאמֶר אֱלֵיהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוּ. לְאַחֲזָאָה דְּלֹא עָבַד אִיהוּ, פְּמַה דְּאִינוּן עָבְדוּ בְּשָׂכָם. דְּגִרְמוּ לְאֲנָשֵׁי שָׂכָם לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם הָאִי זֹאת, וְלִבְתָּר דְּעָבְדוּ קִיוּמָא דָּא, קְטִילוּ לֹן, וְלֹא אֲשַׁתָּאֵר מְנַהוּן חַד. וְאִיהוּ מַה כְּתוּב, זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוּ. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאֵת הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרָא, נְטִיר קְיִימָא. וְכָל גְּלָגוּלָא דָּא לֹא הָוָה אֵלֶּא בְּגִינֵיהּ דְּבְנֵי־מִצְרַיִם:

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אָבֵל אֲשֶׁמִּים אֲנַחְנוּ עַל אָחֵינוּ וְגו'. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו, דָּא שְׁמַעוֹן וְלוֹי, פְּמַה דְּהָוָה בְּקַדְמִיתָא. דְּכְתוּב, (בראשית לו) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלֹמוֹת הַלְזָה בָּא. מַה לְהִלֵּן שְׁמַעוֹן וְלוֹי, אוֹף הֵכָא שְׁמַעוֹן וְלוֹי.

הָא חֲזִי, מָאֵן אִישׁ וּמָאֵן אָחִיו. אֵלֶּא אִישׁ, דָּא שְׁמַעוֹן, פְּתוּב הֵכָא אִישׁ, וְכְתוּב הָתָם (במדבר כה) וְהָיָה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא. מַה לְהִלֵּן מִשְׁמַעוֹן, אוֹף הֵכָא נְמִי שְׁמַעוֹן. וּבְגִין דְּאֶהְדֵּר בְּתַשׁוּבָה, בְּכַה וְאִתְנַחֵם עַל דָּא. וְאָמַר לְלוֹי, אָבֵל אֲשֶׁמִּים אֲנַחְנוּ. עַל דָּא אֲתַבְּנִי מִזְלֵיהּ שׁוֹר, כְּגוֹוְנָא דְּמִזְלֵיהּ דְּיוֹסֵף שׁוֹר. דְּכְתוּב, (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ, וּמִזְלֵיהּ דְּשְׁמַעוֹן שׁוֹר אִיהוּ.

וְעַל דָּא, וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שְׁמַעוֹן, בְּגִין דְּלֹא יִקְטָרַג בְּהַדְיָה דְּלוֹי. בְּגִין דְּשְׁמַעוֹן וְלוֹי, פֶּד מִתְחַבְּרָן תְּרוּוּיָהּ יְכָלִי לְקַטָּרַגָּא: וַיֹּאסֶר אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם, הָא אוּקְמוּהָ, לְעֵינֵיהֶם אָסְרוּ.

שִׁיִּצְאוּ הִיָּה מֵאֲכִיל אוֹתוֹ וּמִשְׁקָה אוֹתוֹ.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, מִשּׁוֹם שֶׁכְּתוּב (משלי כה) אִם רָעַב שֶׁנֶּאֱדָף הָאֲכִילָהּ לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהּ מַיִם. אִם כֵּן, יוֹסֵף שֶׁהוּא צָדִיק אִיךָ עֲשֵׂה כֵּן, שֶׁהָרִי כְּתוּב (שם) כִּי גִחְלִים אֲתָה חֹתֶה עַל רֵאשׁוֹ וְהוּא יִשְׁלַם לָךְ?.

אֲלֵא חֵס וְחִלְלֵה שְׂיוֹסֵף לְכַף הוּא חֲשַׁשׁ, אֲלֵא כְּאֶדָם לֶאֱחִיו כֵּן גַּם הִיָּה עוֹשֶׂה, הִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּאַחֲוָה וְלֹא בְּצוּרָה אֲחֵרָת, וְלֹא עִמּוֹ בְּלִבְדּוֹ, אֲלֵא עִם כָּל אֲחָיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיְצוּ יוֹסֵף וַיִּמְלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וּלְהִשִּׁיב פְּסָפִיהֶם אִישׁ אֶל שִׁקּוֹ וּלְתַת לָהֶם צֹדָה לְדַרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, כְּדִי לְהִתְנַהֵג עִמָּם בְּאַחֲוָה.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (נחום א) אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר וְעִנְתָּךְ לֹא אֶעֱנֶךָ עוֹד. הַפְּסוּק הִיָּה בְּאֵרוֹהוּ, שֶׁכָּאֲשֶׁר הָעַם בְּכֻלָּם יֵשׁ שְׁלוֹם וְאִין בְּהֶם בְּעַלֵּי שְׁנֵאָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֵס עֲלֵיהֶם, וְהִדִּין לֹא שׁוֹלֵט בְּהֶם. וְאִף עַל גַּב שְׁכָלָם עוֹבְדִים לְכוֹכְבִּים וּמִזְלוֹת וְהֶם בְּשְׁלוֹם - הִדִּין לֹא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וּבְאֵרוֹה שֶׁכְּתוּב (הושע ד) חֲבוּר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנֵּחַ לוֹ.

וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר, מֵה זֶה וְכֵן נִגְזְרוּ? הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת וְנִגְזְרוּ! אֲלֵא זְהוּ רֵאשׁ הַפְּסוּק שֶׁהוּא שְׁלוֹם, אִף כָּאִן שְׁלוֹם, וּמִי הוּא? זְהוּ צְדָקָה. מִשּׁוֹם שֶׁצְּדָקָה זְהוּ שְׁלוֹם, וּמִי שֶׁמְרַבֵּה בְּצְדָקָה, מְרַבֵּה שְׁלוֹם לְמַעַלָּה וּמְרַבֵּה שְׁלוֹם לְמַטָּה, וּמִשּׁוֹם כֵּן וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר, שֶׁגוֹזְזִים מְמוֹנָם בְּצְדָקָה. וְעָבַר? הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת וְעָבַר. מֵה זֶה וְעָבַר? אֲלֵא זֶה הִדִּין שֶׁל הַרְגוֹז, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) עַד יַעֲבֹר זַעַם. עָבַר הִדִּין מֵעֲלֵיהֶם.

זַעַם, עָבַר דִּינָא מֵעֲלֵיהֶוּ.

וּלְכַתֵּר דְּנִפְקוּ הָוָה מֵאֲכִיל לֵיהּ, וּמִשְׁקֵי לֵיהּ. וְאִי תִימָא דְרַעוּתָא דִּיוֹסֵף אִיהוּ, בְּגִין דְּכְתִיב, (משלי כה) אִם רָעַב שׁוֹנֵאֲדָף הָאֲכִילָהּ לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהּ מַיִם. אִי הָכִי, יוֹסֵף דְּאִיהוּ זַפְאָה, הִיכִי עָבִיד הָכִי. דְּהָא כְּתִיב, (משלי כה) כִּי גִחְלִים אֲתָה חוֹתֶה עַל רֵאשׁוֹ וַיִּי שְׁלַם לָךְ.

אֲלֵא, חֵס וְשְׁלוֹם דִּיוֹסֵף לְהָכִי הוּא דְחִיִּישׁ. אֲלֵא כְּבַר נִשׁ לְאֲחוּי, הָכִי נָמִי הָוָה עָבִיד. וְאִתְנַהֵיג עִמִּיהּ בְּאַחֲוָה, וְלֹא בְּגוֹזְנָא אֲחֵרָא. וְלֹא עִמִּיהּ בְּלַחֲוֹדוּי, אֲלֵא עִם כָּל אֲחוּי. כְּמָה דְּכְתִיב, וַיְצוּ יוֹסֵף וַיִּמְלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וּלְהִשִּׁיב פְּסָפִיהֶם אִישׁ אֶל שִׁקּוֹ וּלְתַת לָהֶם צֹדָה לְדַרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, בְּגִין לְאִנְהַגָא עִמָּהוֹן בְּאַחֲוָה.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (נחום א) אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר וְעִנְתָּךְ לֹא אֶעֱנֶךָ עוֹד, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ. דְּכַד עָמָא כְּלָהוּ אִית בְּהוּ שְׁלָם, וְלֹא אִית בְּהוּ מְאָרִי דְּכַבּוּ. קְדָשָׁא בְרִיף הוּא חִיִּים עֲלֵיהֶוּ, וְדִינָא לֹא שְׁלֵטָא בְּהוּ. וְאִף עַל גַּב דְּכְלָהוּ פְּלַחִי לְכוֹכְבִּים וּמִזְלוֹת, וְאִינוֹן בְּשְׁלָם, דִּינָא לֹא שְׁלֵיט עֲלֵיהֶוּ, וְאוּקְמוּהָ. דְּכְתִיב, (הושע ד) חֲבוּר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנֵּחַ לוֹ.

וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר, מָאִי וְכֵן נִגְזְרוּ, וְנִגְזְרוּ מִיבְעִי לֵיהּ. אֲלֵא, דָּא הוּא רִישָׁא דְקָרָא דְאִיהוּ שְׁלָם, אוּף הָכָא שְׁלָם. וּמָאִי אִיהוּ, דָּא צְדָקָה. בְּגִין דְּצְדָקָה דָּא הוּא שְׁלוֹם, וּמָאִן דְּאֶסְגִּי בְּצְדָקָה, אֶסְגִּי שְׁלָם לְעִילָא, וְאֶסְגִּי שְׁלָם לְתַתָּא. וּבְגִין כֵּן וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר, דְּגִזְזִי מְמוֹנָהוֹן בְּצְדָקָה. וְעָבַר, וְעָבַר מִיבְעִי לֵיהּ, מָאִי וְעָבַר. אֲלֵא דָּא הוּא דִּינָא דְרוּגְזָא, כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר, (ישעיה כו) עַד יַעֲבֹר